

«Το χωράφι της Μαρούλαινας»

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ το βιβλίο του Γιώργου Κοκοτού, καθώς τα τρία του τέταρτα αφορούν στην Κρήτη και κυρίως στο χωριό Δαφνές, όπου μεγαλώνει ο Γιώργος, το μικρό αγόρι της αφήγησης, μου ήρθε στον νου το θεατρικό του Κεχαΐδη «Δάφνες και πικροδάφνες», που, τονίζοντας τη λήγουσα, θα μας έδινε το «Δαφνές και πικροδάφνες». Γιατί ο πόλεμος που ξεκινά με τη Μάχη της Κρήτης και ο Εμφύλιος που ακολουθεί μόνο πίκρες φέραν στο νησί και στην υπόλοιπη χώρα. Ωστόσο, αυτό που καταφέρνει ο συγγραφέας είναι την «πίκρα» να τη βιώνουν μόνο οι μεγάλοι, ενώ το παιδί (πρωταγωνιστής του βιβλίου) έχει, σαν παιδί που είναι, το μερτικό του στο παιχνίδι και τη χαρά. Κατά τη διάρκεια της ενηλικίωσής του, η Ελλάδα της δεκαετίας του '50 επιστρέφει με συναρπαστική ενάργεια στους συνομηλικούς σήμερα, τότε έφηβους αναγνώστες, ενώ τους νεότερους, που δεν ζήσαν αυτή την εποχή, ο ταλαντούχος συγγραφέας, με σπαρταριστές περιγραφές που βασίζονται στη λεπτομέρεια, θα τους κάνει να νομίζουν ότι βλέπουν μίαν ασπρόμαυρη ταινία του παλιού, καλού ελληνικού κινηματογράφου.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ είναι δίφορος: από πατέρα Κερκυραίο και μάνα Κρητικά, μεγαλώνει ακούγοντας όπερες και μαντινάδες. Αυτό το δυσπόστατο της Επτανήσου και της Μεγαλονήσου πλουτίζει την ευαισθησία του, χωρίς, ωστόσο, να στραφεί προς τις τέχνες. Αυτό το κληρονόμησε ο κατά τρία χρόνια μεγαλύτερος αδερφός του (ζωγράφος και αρχιτέκτονας), ενώ ο ίδιος στράφηκε στις θετικές επιστήμες: τοπογράφος και πολιτικός μηχανικός. Τα δυο αδέρφια που αγαπιούνται καταφέρνουν στη ζωή τους να συνεργαστούν και να μας δώσουν ένα (μέσα στα πολλά άλλα) ξενοδοχείο-μοντέλο στην Ελούντα, που συνδυάζει την επανησιακή κουλτούρα με την κρητική - μινωική ματιά.

Το βιβλίο διαβάζεται απνευστί. Χωρισμένο σε εννέα κεφάλαια (με φλας μπακ και στιγμιαίες προβολές στο «τώρα»), με υπότιτλους σε κάθε διαφορετικό περιστατικό μες στο ίδιο κεφάλαιο, καταφέρνει, όπως τα ψηφιδωτά, να δώσει το «όλον» της τραχιάς ενηλικίωσης του Γιώργου, όπως αντίστοιχα -σε άλλο χώρο και άλλη εποχή, με άλλα μέτρα και σταθμά- έκανε ο Γουστάβος Φλωμπέρ στην «Education sentimentale» («Αισθηματική αγωγή»), κατά τον Παναγιώτη Μουλλά, που το μετέφερε στη γλώσσα μας. Και τα συσχετίζω αυτά τα δυο μόνο γιατί η λέξη «αγωγή» («education» στα γαλλικά παναπέ «εκπαίδευση») στο «Χωράφι της Μαρούλαινας» (εκ-

δόσεις Πατάκη) σημαίνει την «ενηλικίωση» του πρωταγωνιστή μέσω του πρώτου του έρωτα.

ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ του πώς γράφεται ένα μυθιστόρημα είναι γνωστά: είτε ο συγγραφέας βρίσκει τυχαία σε ένα μπαούλο τα χειρόγραφα ενός αποδημήσαντος συγγενή ή φίλου και τα δημοσιεύει ως μη δικά του («Ζωή εν τάφω» του Μυριβήλη) είτε κάποιος μεγαλύτερος καλόγερος ξεναγεί έναν νεότερο στο μοναστήρι («Το όνομα του ρόδου» του Ουμπέρτο Εκο, που έλκει την καταγωγή του από τη «Θεία Κωμωδία», όπου ο ηλικιωμένος Βιργίλιος ξεναγεί τον νεαρό Δάντη) είτε παράκληση ενός εγγονού -«Πες μου, παπού... μια ιστορία» (δικό μου συχνό τέχνασμα και άλλων)- είτε σαν ανταλλαγή επιστολών κ.λπ.

Στην τριτοπρόσωπη αφήγηση του Κοκοτού το βιβλίο ξεκινά με το «κλειδί» πατέρα - γιου. Υπάρχει πρόβλημα. Δεν τους χωρίζει τίποτα, αγαπιούνται, αλλά δεν επικοινωνούν. Οπότε ο πατέρας αποφασίζει ένα ταξίδι με τον γιο, με το μικρό τους σκάφος, το «Taní Blu», στα μπηρικά εδάφη της Κρήτης. Είναι και οι δυο -πατέρας και γιος- έμπειροι ιστιοπλόοι και δεν διστάζουν να διασχίσουν το Αιγαίο με τα πανιά. Η περιγραφή αυτού του ταξιδιού που κρατά δυο μέρες είναι ένα αριστούργημα θαλασσινής λογοτεχνίας, με το αυθεντικό γλωσσάρι των ναυτικών.

ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ στη συνέχεια είναι η τριτοπρόσωπη αφήγηση του πατέρα προς τον γιο του. Κι αυτή η αφήγηση, απ' την οπτική του πατέρα ως μικρού παιδιού, που έχει πλήρη άγνοια του κόσμου όπου θα ζήσει, εμπεριέχει, με επίκεντρο το μικρό χωριό, τις Δαφνές, όλο το δράμα της μαρτυρικής Μεγαλονήσου, με την ηρωική αντίσταση των κατοίκων της στους χιτλερικούς κατακτητές. Τον γιο τον ξαναβρίσκουμε μόνο στο προτελευταίο κεφάλαιο, την «Επιστροφή». Οπου και η επικοινωνία πατέρα - γιου έχει πλέον αποκατασταθεί. Μόνο για να ακολουθήσει το τελευταίο κεφάλαιο αυτής της παραγμένης «ενηλικίωσης-αγωγής», το «Τζια - Θερμιά», όπου η τραγωδία του πρώτου έρωτα καρφώνεται στην καρδιά του αναγνώστη σαν πληγή από φοινικό μαχαίρι.

Διαβάστε το βιβλίο. Γιατί είναι σπάνιο ένας πολύ καλός οινοποιός, όπως είναι εδώ και χρόνια ο Γιώργος Κοκοτός με τ' αμπέλια του στη Σταμάτα, να είναι κι ένας πολύ καλός μυθιστοριογράφος.

